

Számvitel I.

4. előadás

Tárgyi eszközök 2., Immateriális javak

Dr. habil Borbély Katalin
egyetemi docens

Ismétlés

Fogalmak:

tárgyi eszköz

értékelés - bekerülési érték

Nyilvántartás

Gazdasági események/állománynövekedések

beszerzés

előállítás

apportba vétel

Gazdasági események/állománycsökkenések

értékcsökkenés

Alapfogalmak ismétlése

- Bekerülési érték
- Beszerzési ár
- Előállítási költség
- Bruttó érték
- Nettó érték
- Könyv szerinti érték
- Mérlegérték

Értékelés a tartós használat során I.

Mérlegérték megállapítása általánosan:

Bekerülési érték

- Terven felüli értékcsökkenés káresemény miatt

+ Felújítás

- Halmozott terv szerinti értékcsökkenés

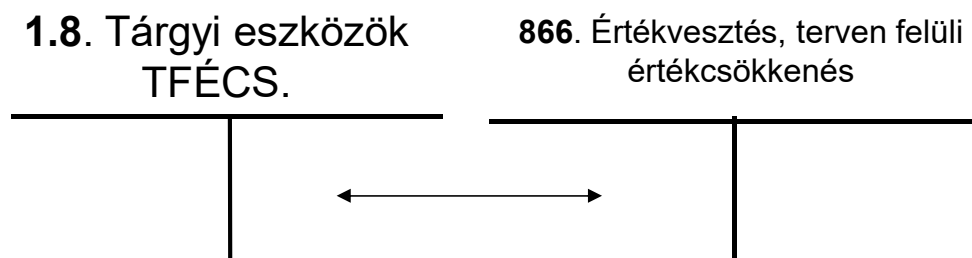
- **Terven felüli értékcsökkenés a piaci értékítélet miatt**

+ **Terven felüli értékcsökkenés visszaírása a piaci értékítélet miatt**

=MÉRLEGÉRTÉK

Terven felüli értékcsökkenési leírás a piaci értékítélet miatt

Ha a tárgyi eszköz könyv szerinti értéke tartósan és jelentősen magasabb, mint a piaci értéke, akkor a különbözetet **TERVEN FELÜLI ÉRTÉKCSÖKKENÉSKÉNT** kell elszámolni.

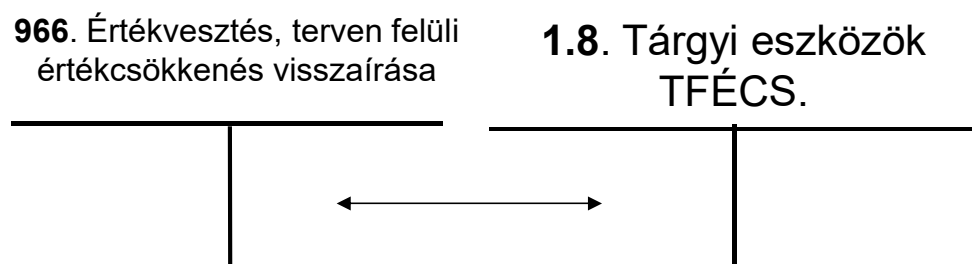

Az óvatosság elve

Nem lehet eredményt kimutatni akkor, ha az árbevétel, a bevétel pénzügyi realizálása bizonytalan. A tárgyévi eredmény meghatározása során az értékvesztés elszámolásával, a céltartalék képzésével kell figyelembe venni az előrelátható kockázatot és feltételezhető veszteséget akkor is, ha az az üzleti év mérlegének fordulónapja és a mérlegkészítés időpontja között vált ismertté. **Az értékcsökkenéseket, az értékvesztéseket és a céltartalékokat el kell számolni, függetlenül attól, hogy az üzleti év eredménye nyereség vagy veszteség.**

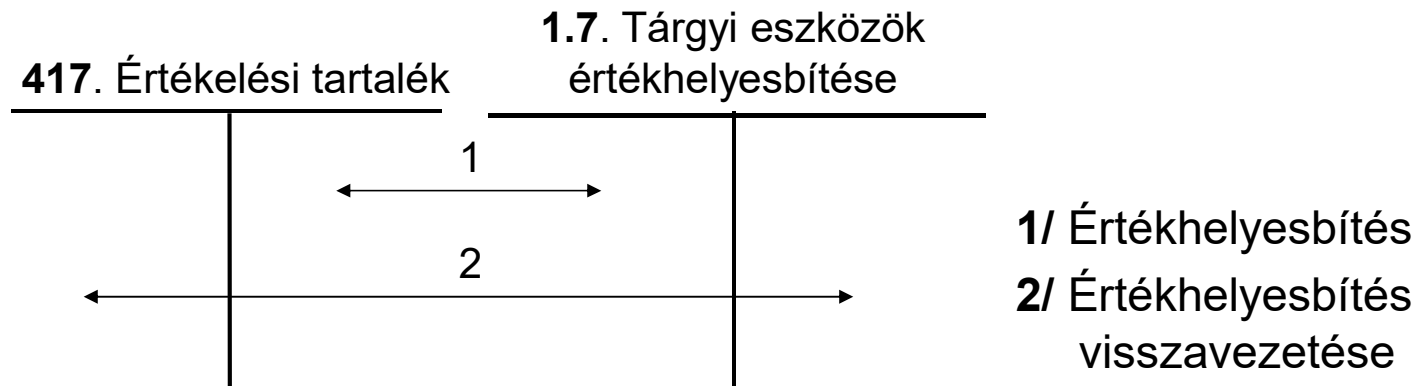
Terven felüli értékcsökkenési leírás visszaírása a piaci értékítélet miatt

- Ha az eszköz piaci értéke jelentősen meghaladja a könyv szerinti értéket, akkor a **korábban elszámolt terven felüli értékcsökkenést vissza kell írni.**
- A visszaírás összege ***nem lehet több***, mint a ***korábban terven felüli értékcsökkenésként*** elszámolt összeg.

Tárgyi eszközök érték helyesbítése

- A mérlegkészítéshez legközelebb ismert piaci érték és a könyv szerinti érték *pozitív különözete érték helyesbítésként* elszámolható. Nem kötelező, LEHETŐSÉG!
- A piaci értéket *könyvvizsgáló által hitelesített* kell.
- Az érték helyesbítés a forrás oldalon *értékelési tartalékként* jelenik meg.

Hol alkalmazható az értékhelyesbítés intézménye?

Immateriális javak	Tárgyi eszközök	Befektetett pénzügyi eszközök
vagyoni értékű jogoknál, szellemi termékeknél	minden tárgyi eszköznél kivéve beruházások	tartós részesedések

Értékelés a tartós használat során II.

Mérlegérték megállapítása általánosan:

Bekerülési érték

- Terven felüli értékcsökkenés káresemény miatt

+ Felújítás

- Halmozott terv szerinti értékcsökkenés

- Terven felüli értékcsökkenés a piaci értékítélet miatt

+ Terven felüli értékcsökkenés visszaírása a piaci értékítélet miatt

+ Értékhelyesbítés (- Értékhelyesbítés korrekciója)

=MÉRLEGÉRTÉK

A tárgyi eszközök állománycsökkenései

Csökkenések:

- Értékcsökkenés (terv szerinti:3.előadásban)
- Értékesítés
- Apportba adás
- Selejtezés, káresemény, hiány
- Térítés nélküli átadás

Értékelés

- Terven felüli értékcsökkenés (és visszaírása)
- Értékhelyesbítés

Példa a tárgyi eszközök állománycsökkenéseire

Az „**ÁLLOMÁNYCSÖKKENÉSEK**egyrésze” Kft. egyik műszaki gépével kapcsolatosan a következő információkat ismerjük:

- Bruttó érték 1 000 EFt
- Halmozott ÉCS 200 EFt

Feladat:

Elemezzük, majd utána könyveljük az alábbi állománycsökkenéseket!

1. Értékesítés 900 EFt + 225 EFt áfáért.
2. Apport átadás, a műszaki gép létesítő okirat szerinti értéke a) eset 1 150 EFt, b) eset 700 EFt.
3. Térítés nélküli átadás, a műszaki gép piaci értéke 1 100 EFt. A kiszámlázott áfa összege 275 EFt.
4. Selejtezés, hiány

Ismétlés

131. Műszaki berendezések	139. Műszaki berendezések ÉCS.
E: 1 000	E: 200

Könyv szerinti érték (NETTÓ ÉRTÉK)=800

Ha a tárgyi eszköz kikerül a vállalkozás vagyonköréből, akkor könyv szerinti értékét **RÁFORDÍTÁSKÉNT** kell elszámolni!

KIVÉTELEK: értékesítés, apportba adás

A bruttó elszámolás elve

A bevételek és a költségek (ráfordítások), illetve a követelések és a kötelezettségek **egymással szemben** – a számviteli törvényben szabályozott esetek kivételével, tárgyi eszközök esetében ez az apportba adás és az értékesítés - **nem számolhatók el.**

Az eredményt befolyásoló számlaosztályok és számlacsoportok

Páronként!

A költségnemek más szerkezetben (81-83.)	8.	Az értékesítés árbevétele	9.
Az értékesítés közvetlen és közvetett költségei (81-85.)			
Egyéb ráfordítások	86.	Egyéb bevételek	96.
Pénzügyi ráfordítások	87.	Pénzügyi bevételek	97.

A VÁLLALKOZÁS EREDMÉNYE

VESZTESÉG

NYERESÉG

Példamegoldás - Értékesítés

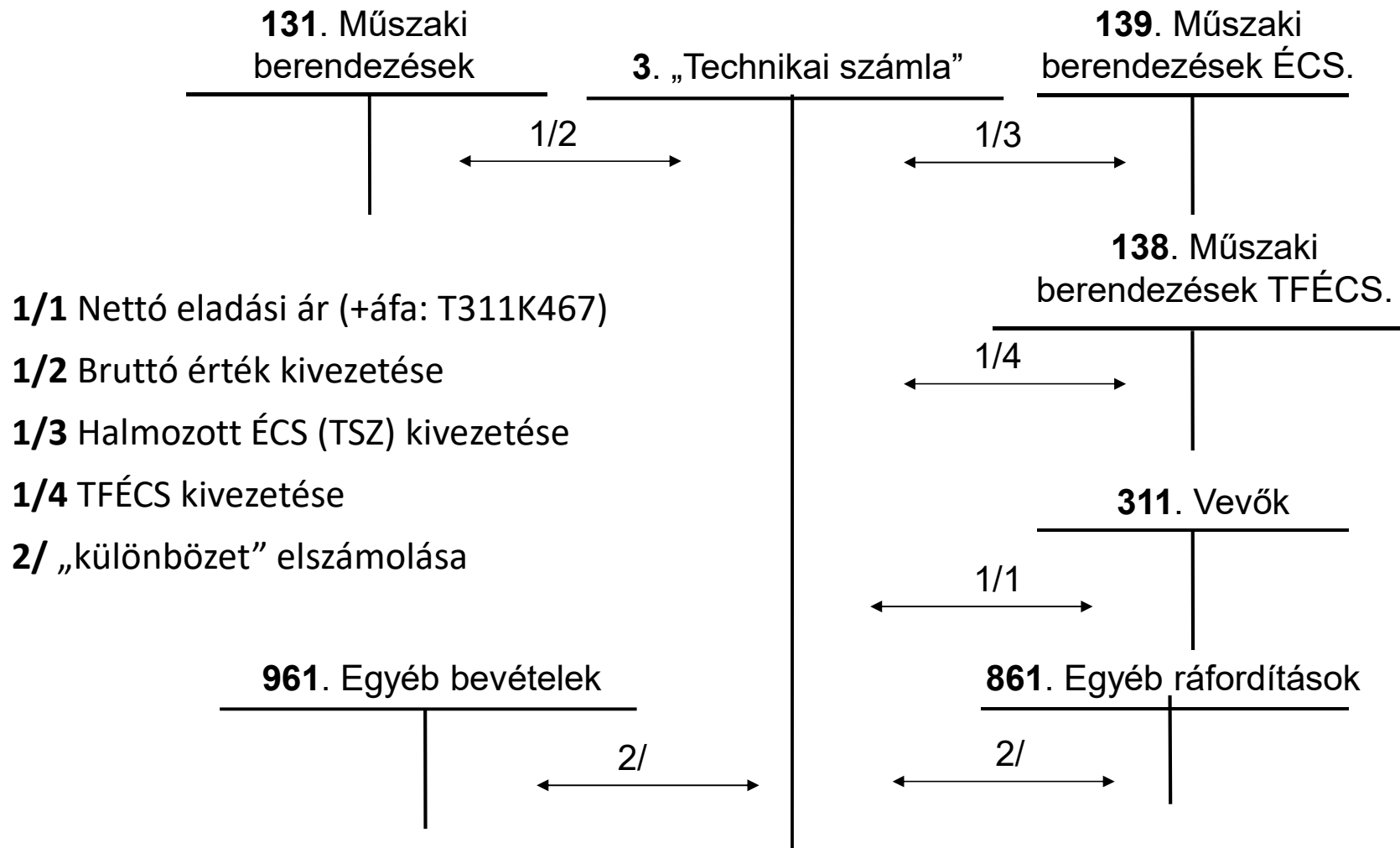
131. Műszaki berendezések		139. Műszaki berendezések ÉCS.		311. Vevők		467. Fizetendő ÁFA	
E: 1 000	2/1 1 000	2/2 200	E: 200	1/1 900			1/2 225
				1/2 225			

3. „T” számla	
2/1 1 000	2/2 200
3 100	1/1 900

961. Egyéb bevételek	
	3 100

1. Az értékesítés bevétele
2. A bruttó érték és az értékcsökkenés kivezetése
3. A gazdasági esemény során elért eredmény 100, amit a 368. „T” számla mutat és növeli az eredményt.

Értékesítés könyvviteli elszámolása

Apport átadás – értékpapírnak vagy részesedésnek nem minősülő vagyontárgy

Az üzemi eredményt érinti:
**részesedésnek, értékpapírnak
nem minősülő vagyontárgy
esetén**

A „különbözetet” kell bevételként vagy ráfordításként elszámolni, azaz

- **Egyéb bevétel:** ha a különbözet **pozitív**.
- **Egyéb ráfordítás oldal:** ha a különbözet **negatív**.

A pénzügyi eredményt érinti: **részesedés, értékpapír esetén**

- **Pénzügyi bevétel:** ha a különbözet **pozitív**.
- **Pénzügyi ráfordítás oldal:** ha a különbözet **negatív**.

Példamegoldás – Apport a) eset

131. Műszaki berendezések		139. Műszaki berendezések ÉCS.		366. „Még nem részesedés”		17. Részesedések	
E: 1 000	1/2 1 000	1/3 200	E: 200	1/1 1 150	3/ 1 150	3/ 1 150	

3. „T”.	
1/2 1 000	1/1 1 150
2/ 350	1/3 200

968. Egyéb bevételek	
	2/ 350

Egyéb bevétel: ha a különbszet **pozitív**.

Példa megoldása – Apport b) eset

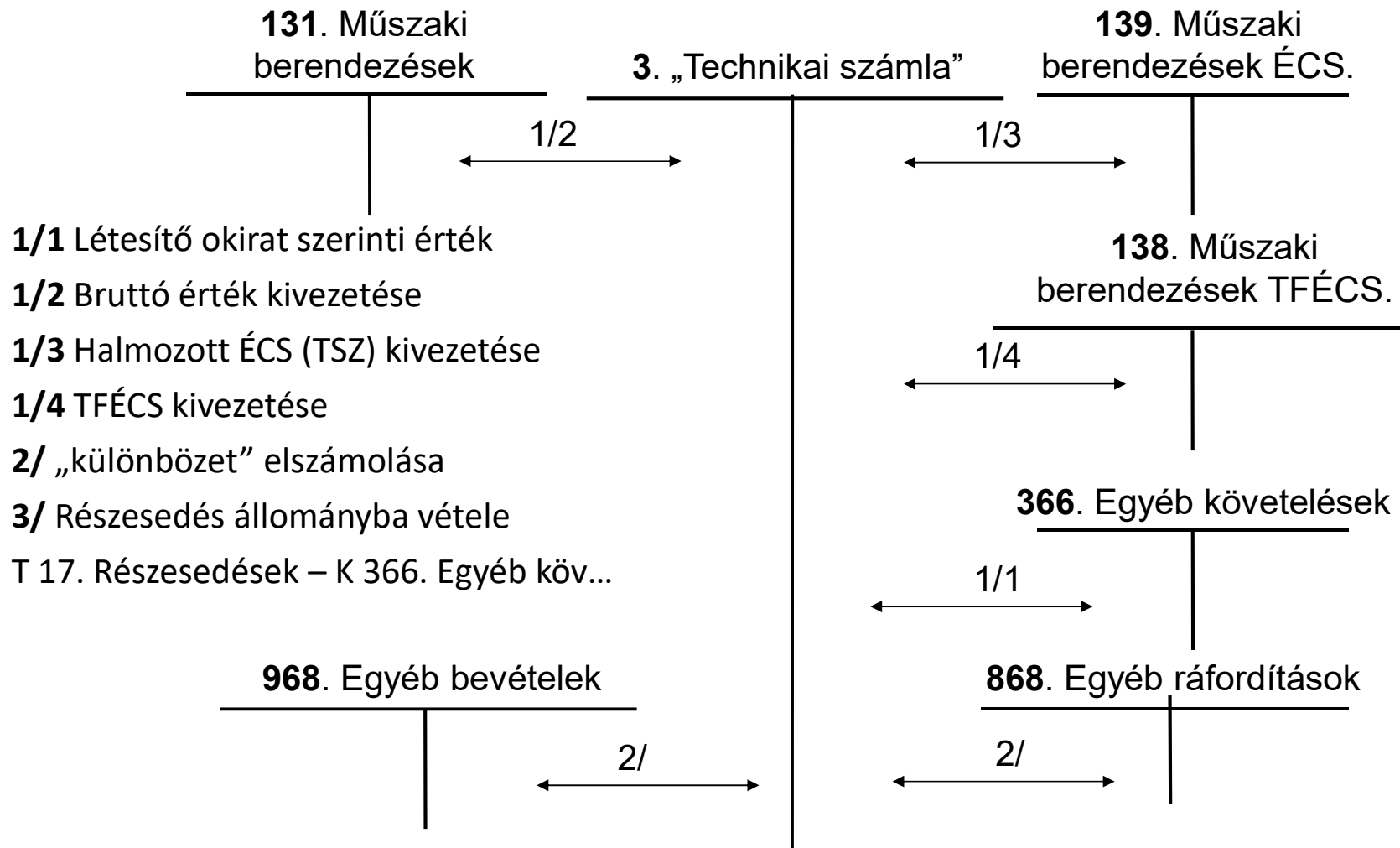
131. Műszaki berendezések		139. Műszaki berendezések ÉCS.		366. „Még nem részesezés”		17. Részesezés	
E: 1 000	1/2 1 000	1/3 200	E: 200	1/1 700	3/ 700	3/ 700	

3. „T”.	
1/2 1 000	1/1 700
	1/3 200
	2/ 100

868. Egyéb ráfordítások	
2/ 100	

Egyéb ráfordítás: ha a különbözet **negatív**.

Apport átadás könyvviteli elszámolása

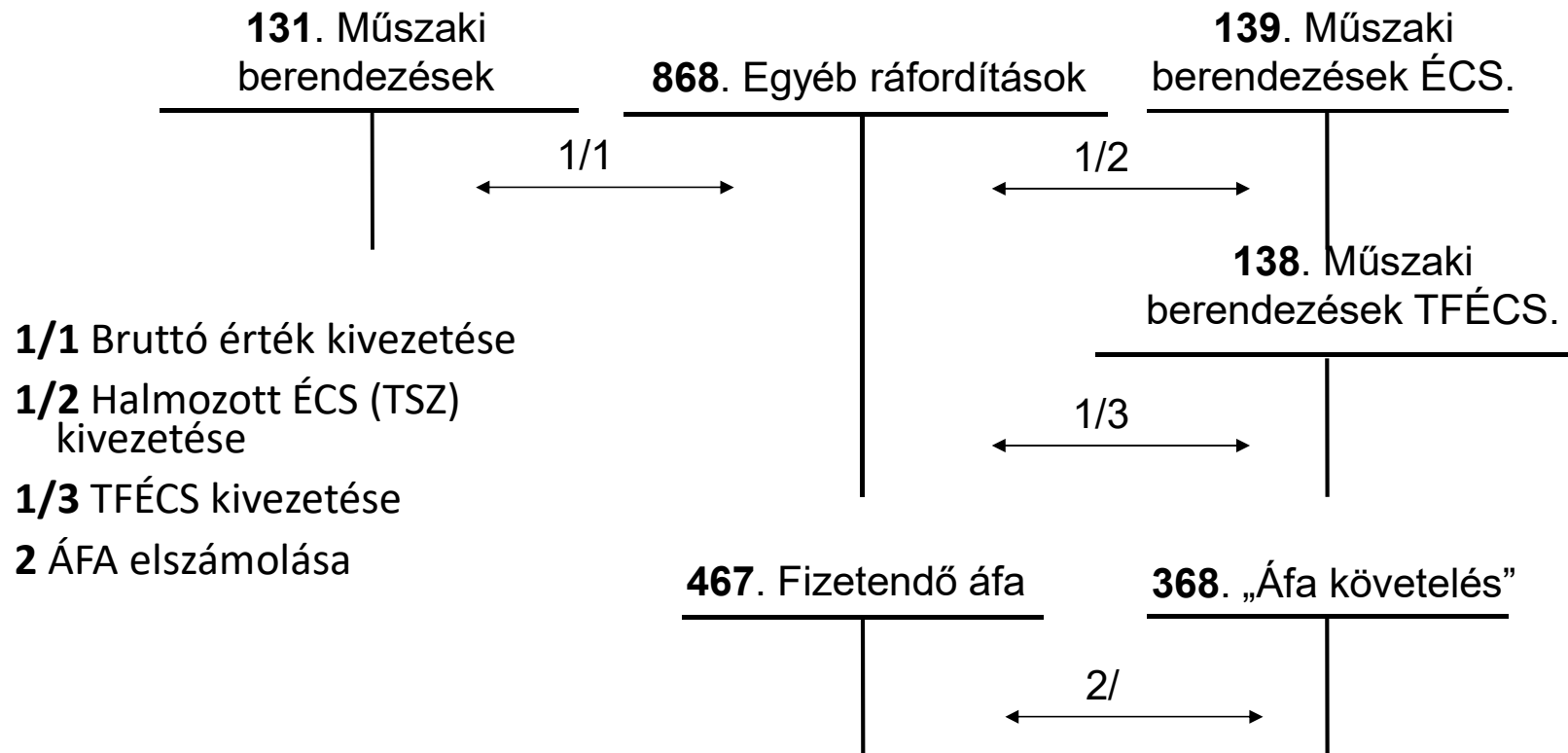

Példa megoldása (Térítés nélküli átadás)

131. Műszaki berendezések		139. Műszaki berendezések ÉCS.		368. „Áfa követelés”		467. Fizetendő áfa	
E: 1 000	1/1 1 000	1/2 200	E: 200	2/ 275			2/ 275

868. Egyéb ráfordítások	
1/1 1 000	1/2 200

Térítés nélküli átadás könyvviteli elszámolása

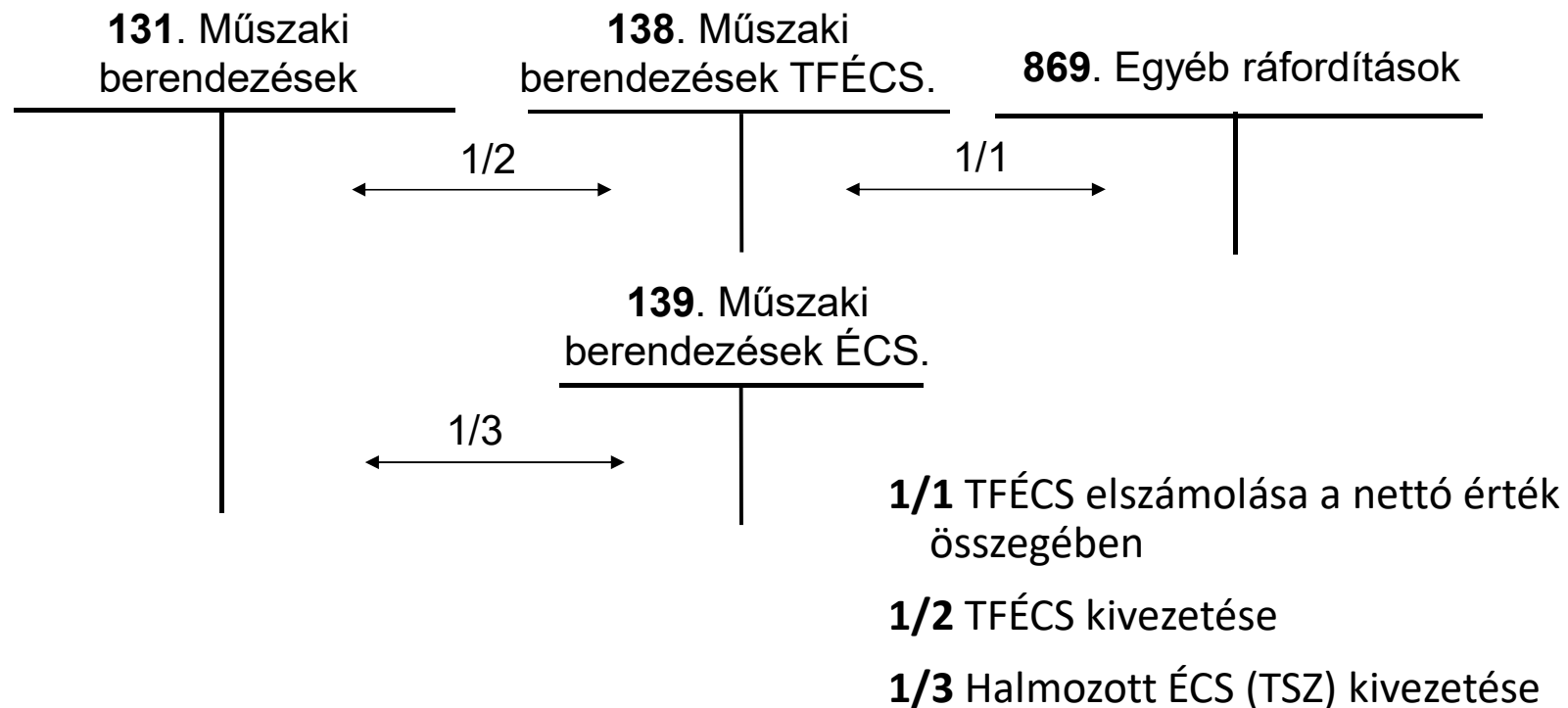

Példa megoldása (Selejtezés, hiány)

131. Műszaki berendezések		139. Műszaki berendezések ÉCS.		138. Műszaki berendezések TFÉCS.	
E: 1 000	1/2 800 1/3 200	1/3 200	E: 200	1/2 800	1/1 800

869. Egyéb ráfordítások	
1/1 800	

Hiány, selejtezés, káresemény könyvviteli elszámolása, ha az eszköz nem marad állományban

Immateriális javak

Megjelenésük a mérlegben

A/ Befektetett eszközök (1. számlaosztály)

I. Immateriális javak (11. számlacsoport)

1. Alapítás-átszervezés aktivált értéke (111.)
2. Kísérleti fejlesztés aktivált értéke (112.)
3. Vagyoni értékű jogok (113.)
4. Szellemi termékek (114.)
5. Üzleti vagy cégérték (115.)
6. Immateriális javakra adott előlegek (351.)
7. Immateriális javak értékhelyesbítése (117.)

Az immateriális javak olyan értékkel bíró, nem anyagi javak, amelyek tartósan szolgálják a vállalkozás tevékenységét.

Alapítás-átstrervezés aktivált értéke

- A vállalkozási tevékenység indításával, megkezdésével, jelentős bővítésével, átalakításával, átstrervezésével kapcsolatos,
- beruházásnak, felújításnak nem minősülő
- közvetlen költségek, illetve számlázott összegek,
- amelyek az alapítás-átstrervezés befejezését követően a tevékenység során a bevételekben várhatóan megtérülnek. (Pl. a minőségbiztosítási rendszer bevezetésével kapcsolatos tevékenység költségei)
- **Aktiválásáról a gazdálkodó dönt.**

*Ha aktiválásra kerül, akkor **osztalékfizetési korlátot** jelent! (l. majd Lekötött tartalék)*

Kísérleti fejlesztés aktivált értéke

- Kísérleti-kutatási tevékenységgel kapcsolatos,
 - a jövőben (várhatóan) hasznosítható,
 - közvetlen költségek, illetve számlázott összegek,
 - amelyek más eszközök értékében nem aktiválhatók, és
 - amelyek **aktiválásáról a gazdálkodó dönt.**
- NEM AKTIVÁLHATÓ: alapkutatás, alkalmazott kutatás
- AKTIVÁLHATÓ: kísérleti fejlesztés (gyártásfejlesztés, gyártmányfejlesztés)

*Ha aktiválásra kerül, akkor **osztalékfizetési korlátot** jelent! (l. majd Lekötött tartalék)*

Vagyoni értékű jogok

- A vagyoni értékű jogok
 - olyan megszerzett
 - ingatlanhoz nem kapcsolódó,
 - tartós jogok,
 - amelyek nem tartoznak a szellemi termékek közé.
- Fajtái:
 - *Ingatlanhoz nem kapcsolódó jogok*: bérleti jog, koncessziós jog, használati jog, vagyonkezelői jog.
 - *Egyéb vagyoni értékű jogok*: játékjog, licencek, szellemi termékek felhasználói joga, egyéb jogok.

Szellemi termékek

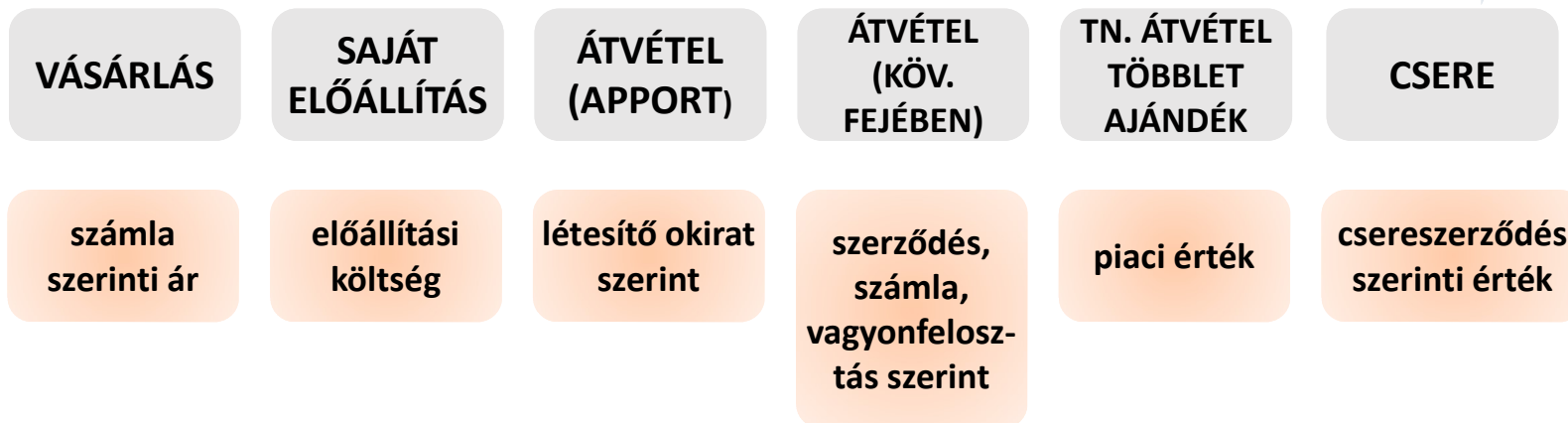
- A szellemi termékek
 - olyan tartós,
 - nem anyagi javak,
 - amelyek felhasználásával (alkalmazásával) hasznosítható anyagi és/vagy nem anyagi javak állíthatók elő.
 - Fajtái:
 - az iparjogvédelemben részesülő alkotások (különösen: szabadalom, használati minta, formatervezési minta, know-how, védjegy, földrajzi árujelző, kereskedelmi név),
 - a szerzői jogvédelemben részesülő szerzői művek és szomszédos jogok (különösen: szoftvertermékek, műszaki tervek),
 - a jogvédelemben nem részesülő, de titkosságuk révén monopolizált szellemi javak,
- függetlenül attól, hogy használatba vették-e azokat vagy sem.

Üzleti vagy cégérték

- A jövőbeni haszon reményében fizetett (elismert) többletérték.
- Mikor keletkezhet **good will (pozitív üzleti vagy cégérték)**, illetve **bad will (negatív üzleti vagy cégérték)**?
 - Cégvásárlás esetén, ha a vevő az eszközöket és ezek terheit (kötelezettségeit) tételesen állományba veszi.
- **Meghatározása**
=vételár – (átvett eszközök piaci értéke – átvett terhek értéke)

A bekerülési érték az egyes gazdasági eseményeknél*

Az üzembe helyezésig / állományba vételig / raktárba szállításig felmerült összes egyenes költség

*Az immateriális javak esetében az egyes gazdasági eseményeknél nem használható a 161. Beruházások számla.

Értékelésük

Immateriális javak	Terv szerinti écs	Terven felüli écs	Terven felüli écs visszaírása	Értékhelyesbítés
Alapítás-átszervezés aktivált értéke	max.5 év	lehetséges	lehetséges	nem lehetséges
Kísérleti fejlesztés aktivált értéke	max.5 év	lehetséges	lehetséges	nem lehetséges
Vagyoni értékű jogok	a vállalkozás döntése alapján	lehetséges	lehetséges	lehetséges
Szellemi termékek	a vállalkozás döntése alapján	lehetséges	lehetséges	lehetséges
Üzleti vagy cégérték	min. 5 év, max. 10év	lehetséges	-	nem lehetséges

1) Tesztkérdés

Jelölje a helyes definíciót az immateriális javakra vonatkozóan!

- a) Olyan értékkel bíró, anyagi javak, amelyek tartósan szolgálják a vállalkozás tevékenységét.
- b) Olyan értékkel bíró, nem anyagi javak, amelyek tartósan szolgálják a vállalkozás tevékenységét és piaci értékük nem állapítható meg.
- c) Olyan értékkel bíró nem anyagi javak, amelyek tartósan szolgálják a vállalkozás tevékenységét.
- d) Olyan nem anyagi javak, amelyek tartósan szolgálják a vállalkozás tevékenységét és a számviteli törvény ide sorolja őket.

2-3) Tesztkérdés

Melyek a helyes válaszok?

A terven felüli értékcsökkenés

- a) számolható el, ha az adott tárgyi eszköz piaci értéke tartósan és jelentősen magasabb, mint a könyv szerinti értéke
- b) elszámolható művészeti alkotásoknál
- c) számolható el, ha a bármilyen eszköz megsemmisül, megrongálódik, feleslegessé válik
- d) számolható el, ha az adott tárgyi eszköz piaci értéke tartósan és jelentősen alacsonyabb, mint a könyv szerinti értéke

Az apportba adás esetén

- a) Az óvatosság elvét alkalmazzuk
- b) A bruttó elszámolás elvét alkalmazzuk
- c) Mindkettőt alkalmazzuk egyszerre
- d) A bruttó elszámolás elvét alkalmazzuk, a törvény által szabályozott kivétel figyelembe vételével

4) Tesztkérdés

Egészítse ki az alábbi mondatokat a megfelelő szóval!

Ha az eszköz piaci értéke jelentősen meghaladja a könyv szerinti értéket, akkor a korábban elszámolt vissza kell írni.

- a) terv szerinti értékcsökkenést
- b) értékhelyesbítést
- c) terven felüli értékcsökkenést

A visszaírás összege nem lehet, mint a korábban terven felüli értékcsökkenésként elszámolt összeg.

- a) több
- b) kevesebb
- c) ugyanannyi

Kötelező és ajánlott irodalom

- Tankönyv 3. fejezet

Vonatkozó részek

- Siklósi-Veress (2016): Könyvvezetés és Beszámolóképzés 2016, Saldo
- Dr. Sztanó Imre: A számvitel alapjai, 2013

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/0007_c3_1065_1067_szamvitelalapai_scom/adatok.html

- Dr. Ormos Mihály: Számvitel, Typotex 2013

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2011-0023_Szamvitel/adatok.html